

Duševní poruchy vyvolané psychoaktivními látkami

Zdravotní důsledky užívání návykových látek

- duševní poruchy vyvolané užíváním NL
 - akutní intoxikace
 - škodlivé užívání návykových látek (abúzus)
 - syndrom závislosti
 - odvykací stav
 - psychotické poruchy a reziduální stavy
- somatické komplikace abúzu NL

Zneužívané návykové látky

- Alkohol (F10)
- Opioidy (F11)
- Kanabinoidy (F12)
- Sedativa a hypnotika (F13)
- Kokain (F14)
- Ostatní stimulační látky (F 15)
- Halucinogeny (F16)
- Tabák (F17)
- Rozpouštědla (F18)
- Ostatní návykové látky nebo kombinace (F19)

Duševní poruchy vyvolané (zne)užíváním návykových látek

- F1x.0 Akutní intoxikace
- F1x.1 Škodlivé užívání návykových látek
- F1x.2 Syndrom závislosti
- F1x.3 Odvykací stav
- F1x.4 Delirium
- F1x.5 Psychotická porucha
- F1x.6 Amnestický syndrom
- F1x.7 Reziduální stavy

Škodlivé užívání / abúzus

- MKN 10: způsob užívání návykové látky, který poškozuje zdraví (duševní nebo tělesné)
- DSM-IV: užívání NL vede k neschopnosti plnit hlavní povinnosti v práci, škole či domácnosti nebo užívání látky v nebezpečných situacích nebo právní, sociální či vztahové problémy způsobené užíváním látky

Syndrom závislosti

- craving
- změna tolerance
- porucha kontroly
- zanedbávání jiných potěšení v důsledku užívání drogy (čas pro drogu)
- odvykací stav
- pokračování v užívání drogy přes známé důsledky

Akutní opilost

- závažnost příznaků závisí na hladině alkoholu v krvi a individuální toleranci
(narušení úsudku, emoční labilita, desinhibice nebo agresivní impulsy, sociální dysfunkce, poruchy koordinace, stoje, chůze, vědomí)
 - 0,3g/l euforický účinek („špička“)
 - 0,5 g/l kognitivní dysfunkce, poruchy koordinace
 - 2,5g/l zmatenost, porucha vědomí,
 - 4g/l kóma, smrt

Alkoholový odvykací stav nekomplikovaný

- třes, hyperreflexie
- úzkost
- tachykardie, hypertenze
- návaly horka, pocení
- nauzea, zvracení
- nespavost, děsivé sny
- epileptický záchvat

Alkoholické delirium

- dezorientace
- halucinace zrakové
- neklid, delir zaměstnanosti
- porucha spánku
- horečka, hypertenze, třes
- 48-72h (až 7 dní)
- mortalita 10-15% (neléčené)

Alkoholové psychózy

- **Alkoholická paranoidní psychóza**
 - blud žárlivecký, pronásledování
- **Alkoholická halucinóza**
 - sluchové halucinace bez poruchy vědomí
- **Alkoholický amnestický syndrom**
 - porucha paměti a konfabulace při zachování bezprostřední paměti a intelektu
- **Alkoholická/alkoholová demence**

Somatické komplikace abúzu alkoholu

- alkoholická polyneuropatie
- alkoholická encefalopatie
- alkoholické onemocnění jater
- kardiovaskulární nemoci (kardiomyopatie, hypertenze, CMP, arytmie)
- hematologické komplikace (makrocytární anemie, leukopenie, trombocytopenie, koagulopatie)

Somatické komplikace abúzu alkoholu

- **GIT** : gastritis, esophagitis, jícnové varixy, vředová choroba, průjem, malabsorpce, pankreatitis, zanedbaný chrup
- **příznaky malnutrice** : kožní a slizniční změny, periferní edémy, tetanie, ascites
- **endokrínologické změny** : amenorrhoea, hypogonadismus, virilizace/maskulinizace
- **alkoholická myopatie**
- **osteoporóza**

Závislost na sedativech a hypnoticích

- nejčastější: alprazolam, bromazepam, clonazepam, zolpidem, diazepam
- vysoké návky (násobky LD)
- příznaky intoxikace a odvykacího stavu viz alkohol, často komplikovány GM a deliriem
- důsledky: epileptické záchvaty, poškození paměti, demence, nehody!!
- častá kombinace s alkoholem nebo náhrada alkoholu

Opioidy

- ilegální drogy (heroin, braun)
- substituční opioidy (Subutex, metadon)
- opiátová analgetika (morfin, DHC)
- analgetika opiátového typu (tramadol, pethidin, fentanyl)
- léky obsahující kodein
 - Alnagon, Korylan, Spasmoveralgin, Spasmopan
 - Pleumolysin, Talvosilen

Intoxikace opioidy

- bezprostředně po užití euforie, později apatie, zpomalení PMT
- miosa – zúžení zornic
- pomalé pravidelné dýchání
- smazaná řeč
- narušení úsudku, pozornosti, paměti
- analgesie

Opiátový odvykací stav

- craving
- slzení, sekrece z nosu, zívání, pocení
- mydriáza – rozšíření zornic, piloerekce – naježení vlasů, chlupů; zimomřivost
- nechutenství, dráždivost, nespavost
- slabost
- nauzea, zvracení, průjem, křeče v břiše
- svalové křeče, sy neklidných nohou
- horečka

Zdravotní komplikace abúzu opioidů

■ psychické:

- deprese, demence, degradace osobnosti

■ somatické:

- nemoci špinavých jehel (abscesy, tromboflebitis, osteomyelitis, meningitis, endokarditis, glomerulonefritis, sepse)
- infekční choroby (IH, HIV, Lu, Tbc)
- následky předávkování (paralýza, demence, slepota)
- následky analgesie (peritonitis, osteomyelitis atd)

Stimulační látky

- kokain, pervitin, fentermin, efedrin
- intoxikace:
 - úzkost, dráždivost, agitace, paranoia, zmatenost, halucinace
- odvykací stav:
 - rozladěnost, nespavost/spavost, žravost
- rizika:
 - křeče, oběhové selhání, psychózy, nehody

Kanabinoidy

■ intoxikace:

- tachykardie, chemosa spojivek (edém), xerostomie (suchost v ústech)
- porucha krátkodobé paměti, emoční labilita, narušené vnímání času, druživost

■ odvykací stav:

- craving, nespavost, rozladěnost, dráždivost

■ zdravotní a psychologické důsledky

- sexuální dysfunkce, bronchitis, chromozomální aberace
- panické ataky, amotivační syndrom, cannabisová psychosa, demence

Rozpouštědla

■ zneužívané látky

- Alkylnitrit, toluen a jeho směsi (lepidla, barvy, rozpouštědla), benzin, éter, ketony (odlakovač), halogenované uhlovodíky (halotan, etylenglykol, trichloretylen)

■ klinický obraz

- „opilost“, toxicita!!, předávkování!!

■ důsledky:

- hepatopatie, neuropatie, nefropatie, kardiopatie, pneumonie, edém mozku a plic, demence

Abstinující závislí v ordinaci lékaře

- abstinující závislí:
 - dobře spolupracují
 - anamnestické údaje jsou validní, informují o závislosti
 - starostlivě se vyptávají na ordinované léky
 - CAVE: neordinovat návykové léky s výjimkou vitální indikace (benzodiazepiny!! Tramadol!!)

Aktivní závislí v ordinaci lékaře

- nespolupracují, anamnéza nevalidní, abúzus tají nebo bagatelizují
- přicházejí v intoxikaci nebo v odvykacím stavu
- dráždiví, manipulativní, vyžadují návykové léky
- CAVE:
 - vysoká tolerance k psychoaktivním látkám
 - alkohol: epileptické záchvaty
 - sedativa: aspirace
 - infekce, analgesie nebo hypersenzitivita
 - kombinují ordinované léky se zneužívanými NL, nedodržují dávkování